

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
تَعَالَى الشَّعْرُ
العزیز

جلد ہفتم کتاب
مستطاب نامہ در استوار فاضل
وسالنامہ ہندوستان
یونٹ علی باب الخیر و ششم
شہر جمہوریہ اسلامیہ
سنت اخلاقیہ پروف

فہم
و از دی ہزار
کتاب

دیناچہ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ الْإِنْسَانَ سُعُوبًا وَقِبَائِلَ وَجَعَلَ الْأَكْرَمِينَ مِنْهُمْ الْأَنْفِيَاءَ
 وَذَوِي الْفَضَائِلِ وَالْأَرْدَلِينَ مِنْهُمْ الْجُهَّالَ وَالْمُتَصِفِينَ بِالرِّذَائِلِ وَالْخَنَادَ
 مِنْ خَلِيدِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَفْضَلَ الْأَوَّامِلِ وَالْآخِرِ وَالْأَوَّامِلِ وَجَعَلَ آيَاتِهِ
 وَعَشْرَتِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ بِعَرَفِهِ أَدَلِّ الدَّلَائِلِ (اللَّهُمَّ قَرِّبْنَا وَسَبِّلِنَهُمْ
 مِنْ بَيْنِ الْوَسَائِلِ)

شناوستائیں مر خداوند پر اسراست کہ بروحدت و بیکانگیست ذاتیہا الش کو اہی
 صادق و خلق اولین و آخرین و جملہ انبیاء و مرسلین و ملائکہ اسماوزمین
 بر این معنی ناطق

ای بر احدیتت ز اغان (خلق ازل و ابدہم اواز
 ففی کل شیء لہ آیۃ) (دلہیل علی آتہ واحد) در ہر موجود برو وجود
 واجبش دلہیل لامع و لایح و در ہر ذرہ بر آفتاب حقیقتش برہانی ساطع و واضح
 دل ہر ذرہ را کہ بشکافی (آفتابش در میان بینے
 و فی صنُب الزبرجد شاہدات بان اللہ لیس لہ شریک تمامی اشیاء
 عالم از جماد و نبات و حیوان و بنی آدم لو خلق و طبعہ بر افرینند خود ہنر بان
 و لیس لہم من خلق السموات و الارض و سجد الشمس و القمر لبقول رب اللہ
 وان من شیء الا یسبح بحمدہ و لکن لا تفہون لیسبحہم
 بر آید درختان سبز در نظر ہوشیاء (ہر ذرہ در فیرت معرفت کردگا

در بیان

و تَحِيَّتِ شَيَانِ وَ دَرُودِ بَابَانِ بَرَقِظِ تَحْسِينِ وَ صَادِرِ اَوَّلِ وَ اَزْكَاهُ مَخْلُوقَاتِ
اَتَمِّ وَ اَكْمَلِ يَعْنِي سَيِّدِ بَشَرٍ وَ شَافِعِ يَوْمِ الْمُحَرَّمِ عَنَّا كُلِّ وَ هَادِي سَبِيلِ وَ خَانِمِ رُسُلِ
(محمّد سید الكونین و الثقلین و الفریقین من عرب و من عجم) عَلَیْكَ وَ عَلَیْ آلِهِ
صَلَوَاتُ اللَّهِ وَ الْأَمْلاكِ وَ الْخَلایِقِ اَجْمَعِينَ

وَ سَلَامٌ وَ صَلَوَاتُ بَرِیِّنا وَ نَبِیِّنا وَ فَائِدِ اَوْلِیِّنا وَ خَانِمِ اَوْصِیِّنا وَ كَلِمَةِ اللَّهِ الْعَلِیِّا وَ الْعَزِیَّةِ
الْوَسْطِیِّ وَ الدَّائِمَةِ الْهُدٰی عَلٰی الْمُرْتَضٰی اِذْ اَحْمَدُ الْمَالَفِذِا وَ بَعْدُ بِرَجْحِ مَعْصُومِیْنَ
وَ ائِمَّةِ طَاهِرِیْنَ وَ پِشْوَا یَا بِنِ دِیْنِ وَ الْغُرِّ الْمِیَامِیْنَ وَ بَعْدُ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ اَفْضَلُ
الْخَلایِقِ اَجْمَعِیْنَ بَادٍ وَ سِیَّرَ بِرَعْلَمَاءِ دَاشِدِیْنَ وَ مَرْقُجِیْنَ شَرِیْفِیْنَ سَیِّدِ النَّبِیِّیْنَ
وَ فَضْلَمَاءِ مُتَّقِیْنَ وَ حَارِسَانِ دِیْنِ مُبِیْنِ رَحْمَتِ وَ رِضْوَانِ حَقِّ بَادِ

وَ تَابِعِ اِبْنِ حَمْدِ وَ ثَنَا شُكْرُ مَرَا بَرْدِ نِیَّارِكَ وَ تَعَالٰی رَأْسُكَ كِبْرًا یُنْظَمُ بِبِلَادِ
وَ اسْتَأْشَرِ عِبَادَ وَ جُودِ سَلَطِیْنِ بِالْعَدْلِ وَ دَادِ رَادِ كَمَالِكَ مَالِكَ فَابِ وَ خِرْمَانِ قَامِ
فَرْمُودِ اَخْصَرِ الْخُصُوصِ قَهْرْمَانِ الْمَاءِ وَ الطَّیْنِ ظَلَّ اللَّهُ فِی الْأَرْضِیْنَ وَ نَاشِرِ اَبْكَ
الدَّوْلَةِ وَ الدِّیْنِ وَ نَاصِرِ الشَّرْعِ الْمُبِیْنِ السُّلْطَانِ بِنِ السُّلْطَانِ بِنِ السُّلْطَانِ اَعْنِ
سُلْطَانِ السَّلَاطِیْنِ وَ خَافَانِ الْخَوَافِیْنِ اَبُو النَّصْرِ وَ الظَّفَرِ (مُظْفَرِ الدِّیْنِ شَافِعِ) اَبَا
لَا ذَاكَ اِیَّانَ عَدْلِهِ وَ سُلْطَنَتِهِ عَالِیَّةِ اِلٰی یَوْمِ النَّشَادِ وَ ظَلالِ رَأْفَتِهِ وَ اِحْسَانِهِ
مَمْدُودِ اَعْلٰی رُؤُسِ الْعِبَادِ مَا دَامَتْ الْأَرْضُ مَهَادًا وَ الْجِبَالُ اَوْ نَادًا

(مَلِكِ رَأْشَهْتِهِ وَ سُلْطَانِ چَیْنِ بَابِ چَیْنِ) (دَوَكِ اَوْ دَابِرِ پَسَارِ وَ نَصْرِ اَوْ دَابِرِ چَیْنِ)
وَ تَابِعِ اِبْنِ شُكْرِ وَ سِیَّاسِ حَضْرَتِ بَادِیِ بَرِ جُودِ اِبْنِ شَاهِنشَاهِ عَادِلِ بَاذِلِ
وَ خُسْرُودِ دَرِ بَادِلِ وَ جُودِ خَوَاجَهٗ مَحْرُومِ وَ وِزِیْرِ مَعْظَمِ حَضْرَتِ مُسْتَطَابِ اشْرَفِ
ارْفَعِ اَكْرَمِ عَیْنِ الدَّوْلَةِ (اَبَا بَكِّ اَعْظَمِ) اَسْتَكْرَاهُ كَفِی الْكُفَاةِ دَادِ رِزْمَرِ
اَكْفَلِ وَ نَدَانِدِ وَ اَدَهْیِ الدَّهَاتِ رَادِ رَدِ بَسْتَانِ خَرْدِشِ جُزْ طِفْلِ اِبْنِ خَوَاجَهٗ
نَحْوَانِدِ الْخُودِ رَمِیْدَانِ مَطَارِدَتِ وَ مَقَاخِرَتِ كُوِیْ مُسَابِقَتِ اَزْ رِجَالِ بَرِّكَ
عَالَمِ رِبُودِهِ وَ اسْمِیْ وَ زِوَاءِ سَلَفِ اِدْرَعْضِ نَدِیْرِ وَ كَفَايَتِ اَزْ صَفْحَاتِ
صُحُفِ نَبِیُّنِ كَرْدِهِ وَ بَادِ اِلَیْ صَابِ قَبْرِ جَمْعِ ثَابِتِ وَ خَرْدِیِ دُورِیْنِ
وَ حَرْمِیِّ مَشِیْنِ ثُنْیَانِ وَ ثَلَمَاتِ مُلْكِ وَ مَلِكِ دَا اَزْ شَوَابِیْ فِی نَاقِصِ وَ خَلَلِ اَخَا

دریاجہ

المؤلفہ

وخالص کردانید

(نموده تعبیر خود در وجود این دستوی) (تمام عالم و کئی از خدای مستنکر)

چون ذکر فضایل و تذکره مناقب و آثار این دستور اعظم را استنصاف
و احسان توان نمود لهذا طریق ایجاز و اختصار پیبود و از اطناط اطالک

باب نفضه گشود و بدین مختصر افصار نمود و بعد کیت و کیت و لعل و لیت

چنین گوید بنده نگارنده غیاث الدین ادیب که این کتاب منطاب که مقدم
سالنامه این سال است هفتم مجلد از مجلدات کتاب مبارک نامه دانشوران

و نتیجه زحمات علامه زمان و پیمه دوران و ثانی صاحب سبحان افتخار
خطه فریب و طالقان المنشرف بزیا رب بیت الله الحرام حاج شمس العلماء

افاشیح محمد مهدی عبد الرّب ابادی است بحسن کفایت و بیوردی است
و همت عالی و شپمت منعالی و عقل کامل و ندرت کافرجناب منطاب

اجل محمد بافرخان اعتماد السلطنه که وزارت انطباعات و دارالنالیف
و دارالترجمه قبا علی است که در پرگاه هی است بر حسب قابلیت با اندازه

فامت جناب معظم بریده شده کتاب مسطور را که در دستر نواری مسنور
بود بدست آورده در این چند سال گذشته و هذه السنه در فاتحه

سالنامه امرینگارش و تحریر فرمودند و لے امید است با بقا و حبه
و شرط دوری ز غاهات بتصویب جناب وزیر معظم و معاونت و

معاضدت جناب شیخ محترم کما یچ که این بنده نگارنده در شرح حال
بعضی از رجال با مرود سنور العمل شاهنشاه شهید سعید طیب الله

منصبه الشریف از رشنه کتاب نامه دانشوران فالیف و تلفیق کرده
در مقدمه سالنامه سنه اشبه نوشته شود

(اگر موافق ندیبر ما شود تقدیر)

و من الله الاستعانده و علیه التکلان

احوال اسکمان فاهری رضی الله عنه

سلمان فارسیؓ

از اعظم اصحاب خواجہ کاینات صلی اللہ علیہ وآلہ واز مشاہیر علماء اسلام و مقلعین بکر
اسرار و سفینات دُر علوم و معارف و حکم و مراتب و مقامات و اخبار بسیار و سید
رجال کثر و مطوّر است که سلمان خود در خطبه گفت که
لو اخبرتکم بكل ما اعلم لفان طائفة انه لجنون و قالت طائفة اخرى اللهم اغفر لقائل

سلمان

و حضرت رسول صلی اللہ علیہ وآلہ اعلمی زافرمود کہ لا تغلطن بی سلمان فان الله تعالی
امرنی ان اطلعہ علی علم المنايا و البلايا و فصل الخطاب

و از فردوس الاخبار تا لہف حافظ دیلی منقول است کہ رسول خدا صلی اللہ علیہ وآلہ بنا
سلمان خطاب کرد و فرمود یا سلمان! من اهل البیت و قد اناک العلم الاقل و العلم
الاخر و الكتاب الاقل و الكتاب الاخر و از غزوات ما در علمت او است کہ پیغمبر صلی
الله علیہ وآلہ او را بروجہ ستارہ سلسل خواند چه سلسل بر قدر حضرت اب شہزین
و روشن و سرد و خوش را گویند کہ بروانے و آسانی از گلو فرو شود و در حق سلمان
اشارات بافاضات علمتہ و افادات حکمتہ کہ از وی بصدور سپید خبر نبوی
صلی اللہ علیہ وآلہ در این تلقیب برینگونه است کہ حضرت فرمود سلمان بحر لا یزف
و کنز لا یفند سلمان من اهل البیت سئل یمخ الحکمة و یوتی البرهان

و امیر المؤمنین علی سلام الله علیک در بارہ او فرمودہ است کہ ومنکم بمثل لقتلان
الحکیم علم الاقل و علم الاخر و در اخبار وارد است کہ حضرت صادق علیہ السلام
فرمود الایمان عشرة درجات فالعقاد فی الثامنة و ابوذر فی التاسعة و سلمان
فی العاشرة

و از حضرت مقدس نبوی صلی اللہ علیہ وآلہ منقول است کہ فرمود لو علم ابوذر
ما فی قلب سلمان لقتله و بر این مضمون اخبارات متعارف چند حدیث رسپد است
و علماء شیعه و محققین طریقیہ جعفریہ در معنی این اخبار سخنان بسیار آورده
و از جلد سید مرتضی علم الہدی علی الله مقامہ این احادیث بطواہر ہانا و در
نہدار دگاہ در سند آنها قادم است و گاہ باب تاویل زافانج و علامہ مجلسی قدس

سکانت فارسى

۲

مشهوره که خلاف اوست بالجمله در تعرفه مقام دانان و شناسائى و اکابر حضرت
سلمان سخنان بمضامین مختلف و فحواوی متشتت وارد شده است و سلمان اسم
اسلامی و می باشد و در نام اصلی آن بزرگوار اقوال بسیار بنظر سپید افتاده
الا قوال روذیه است شیخ جلیل و عالم نبیل سعید بن سعود کازرونی در کتاب
منشقی میگوید سلمان را نام اصلی ماهوی و بقولی ما بر و بقولی می بود بود پس
بدخشان از نژاد سنو چهر پادشاه ایران و سلمان است که حضرت رسول صلی
الله علیه و آله او را نامه و سلمان بنی و سلمان بنی و سلمان بنی رسول
الله نیز از صفی است و کنیتش ابو عبد الله بوده و در نسبت بلداهم اختلاف
کرده اند که یا شیراز است و یا اصفهانی بگرد و قول اخبار منقول افتاده و بی
دو غالب کتابند شاب و را با صغیران بر کبیل ضغف آورده اند و قول قوی آنست
که وی از مردم رامهرمز بوده از مضافات خوزستان و در سابق ایام رامهرمز را
بشیر از ملحق میباشند و در بعضی از کتب تصریح شده که اصل مولد سلمان
قریه جاز را مهرمز شیراز است ابر عکبا نیز در استیعاب میگوید اصله من
فارس من رامهرمز من قریه به یقال لها جی و منشا شبهه قائلین بر انشاب و بی
یا صفهان میباشد که همین قریه جی بوده باشد چرا که جی علی المشهور همان از نواحی
اصفهان است چون اسم بی بداند ملک صفهان فهمیده اند با آنکه جی بنا بر روایت
استیعاب و شرح اصول کافی از تصنیفات مولی محمد صالح همانندانی علی که
الرحمه قریه است در رامهرمز که باو کی است در صفهان از خط مملکت
فارس بنا یا بر قول جمع ما بین روایات اخبار ممکن است الا آنکه در بعضی
از کلمات لفظ صفهان نیز موجود است صریحاً و در بعضی نیز از حضرت سلمان
حدیث کرده اند که فرموده است من خود بر امهرمز از مادر زادم و آنجا بر آمدم و لکن
پدرم از صفهان است پس اخبار مشتمله بر صفهان را نیز از اینجاست جمع می پدید
میآید و ایندک فرس و فارس جمع ایران را علی الخصوص سمت جنوبی آنرا شامل است
پس فارسی گفتن محض از جهات ایرانی بودن او بوده و اصلاً از جی صفهان باشد
و آنرا بحث جمعی ما بین الاخبار بخلاف مجمع سابق قرار دادن صحیح نیست چرا که بر این

سِلَاقُ قَارِبِي

۳

تقریر لفظ دامهر منزا و لفظ شہرا از واجہ میتوان کرد و باید اخبار و روایات مشتملہ
بر دامهر منزا و شہرا از ذکرہ کمال الدین از صدوق علیہ الرحمہ و روضۃ
الواعظین از ابو علی قنالی رضوان اللہ علیہ و مجالس المؤمنین از قاضی شہید
قدس سرہ و غیرہا نقل کردید شدہ است ہمزہ مملیہ ساختہ و معمول ہنداشت
و این تقریر بواسطہ جمع و ابطال اخبار کثیرہ جلیلہما شدہ در قبالی روایات قبلہ علیہ
کما لا یخفی علی المنصف سید سعید نور اللہ شہید در ترجمہ حضرت سلمان مہکوب
سلمان الفارسی از عنفوان صبا در طلب ہنر ساعی بود و نزد علمای ادیان از
یہود و نصاری و غیرہم تردد مینمود و در شادیدی کہ از این مرتبہ باو مہر سپید بکر
مہور ہوتا آنکہ در سلوک این طریق زیادہ از دہ خواجہ را بنویسند و خشنود و آخر
الامر بنویسند بخواجہ کاینات علیہ افضل الصلوٰات رسید و او را از قوم یہودی بکافی
خرید محبت و اخلاص و ہودت و اختصاص و نسبت آسان مقدس نبوی صلی اللہ علیہ
قالہ بجائے رسید کہ از زبان مہیا و کاشور و بعضی عنایت مشون سلمان مہیا
اہل البیت سراقرا از کردید و لکن ما قبل

كانت فودة سلمان له نبيا ولم يكن بين نوح وابنه رجما

شیخ الموحّد بن نجفی الدین محمد بن محمد بن العربیہ از ابن حدیث اسناد لای بعضی و طہارت
سلمان نموده و در موضعی از کتاب فتوح حضرت مودکہ کہ و لکن کان رسول اللہ صلی
اللہ علیہ وآلہ عبدًا مخلصًا ای خالصًا قد طہر اللہ تعالیٰ و اهل بیتہ تطہیرًا و اذ
عنہم الرجس و کل ما بینہم فان الرجس هو القدرۃ عند العرب علی ما حکا
نفر ا قال اللہ تعالیٰ لئن ابرئد اللہ لیدہب عنکم الرجس اهل البیت و یطہرکم
تطہیرًا فلا یضاف الہم الا مطہر ولا بدان یکون کذلک فان المضاف الہم هو
الذی بینہم فما یضیفونہ لانفسہم الا من حکم الطہارۃ و التقیید فیہذا شہاد
م الشیخ سلمان الفارسی بالطہارۃ و الحفظ الہی و العصرہ حیث قال فیہ
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وآلہ سلمان مہیا اهل البیت و شہادۃ الہم بالتطہیر
و ذہاب الرجس عنہم و انا کان لا یضاف الہم الا مطہر مقدس و حصلت لہ العنا
الاہیہ بجزء الاضافہ فاطنک باهل البیت فی نفوسہم و ہم المطہرون

سلمان فارسی

۴

بلعین الطهارة انتهى

با وجود اینهمه حالات و اوصاف باقیام کمال آن خلفای جلاله کما بقیه بیعت کردن
اورا چندان زدند که کردند کج بماند تا وقتی که وفات یافت سیدالمتألهین
حیدر بن علی آل اموی در کتاب کشکول آورده که در روایت مشایخ حدیث از عبد
الله بن عقیق از پدر او مرویست که سلمان پیش از ظهور حضرت پیغمبر صلی الله
علیه و آله بیکه آمده بود و درین حوزا جستجو مینمود چون حضرت رسالت مبعوث
شد خدمت آنحضرت را مدد بشرف اسلام فایز کرد بد و چون آنحضرت کفایت سلمان را
در علم و عمل و رای دید با او مشورت نمود که ابتداء دعوت بکدام مینا از اهل مکه
نماید و عرض آنحضرت آن بود که مافی القمیر سلمان از اخلاص و نفاق در آن مشورت
ظاهر گردد و سلمان عرض رسانید که ابتداء دعوت برای فضیل عبدالعزیزی پسر ابله
تخافه نماید نمود که در میان عربی علم تا و پل تمام و تبیر خواب معروض است و کبر
علم تبیر دانوی از علم غیب میدانند و اعتقاد تمام بان دارند و با وجود این از
توانیج و انساب عرب و احساب ایشان باخبر است و نیز معلم صبیان ایشان است و
در معاملات خود با او دجوع و مشورت مینمایند و سنا و سر او زاد و قلوب ایشان
اثری تمام است و هرگاه اینچنین مرگ بر دشمنان شد و بر سالت شما ایمان
آورد آواز نه نبوت شما در میان عرب شایع خواهد شد و مردم از آن اعتبار میکنند
گرفته دلهای ایشان نرم شده از عصبیت جاهلیت فرود آمده مستعد هدایت
خواهند شد و او بعد از آن تصرف در مزاج ایشان کرده و رواج دین مسلمانی را
داد زیرا که چون از کتب سابقه نبوت شما را دانند و محبت دین است و جاهلند
از اخلاق معلمان و مکتب داران است و مقنون بزرگی و ذیاد و طلبی است بواسطه
طبع رجاء شما سماعی جیله بظهور خواهد آورد و عرب باطاعت چنین کبری را دلیل
حقیقت دین شما خواهند دانست و اگر ابتداء دعوت از دپکری کنی و عناد خواهد
کرد و عرب را و کوشه مخالفت شما خواهد کرد و چون مطارقه این رای با حضرت
امیر و ابوطالب نمودند ایشان نیز رای سلمان را پسندیدند و حضرت رسالت
با ابوبکر ملاقات نمود و بتدریج لایف قلبی است و رواج فرمود من حیث یعلم

سکانت فارسی

۵

و من حیث لا یعلم نا آنکه بهمت علی او را بجانب خود مایل ساخت و خاطر او را بمجلو
جاء و توسعه دشمنگاه امیدوار گردانید نا آنکه بان طمع مسلمان شد و خضر
رسالت کینا کینت و نام او را که ابو الفضل و عبدا لغزنی بود با ابو بکر و عبدا
تبدیل فرمود و همیشه در میان جماعت می گفتند ما سبغکم ابو بکر بصوم و الاصلو
ولکن بشی و قرنی صدقه و مراد آنحضرت از آنچه در سینه ابو بکر نهاده شد
ریاست است که بان مفتون شده بان بازگشت نمود و اتباع رعاع او خیال میکنند
که مراد از آن اخلاص و اعتقاد در دست بخدا و رسول بود هیهات هیهات چگونه
میان اخلاص بخدا و رسول و غضب خلافت و حق زهراء بتول جمع توان نمود چنانکه
شیخ سنائی علیه الرحمه فرموده

مرزا باوردن کونا بد زود اعظفا خوزه را بردن و دین پیر و اشن
مخفی نماید که بعضی از مورخان انکار ملاقات سلمان با حضرت رسالت صلی
الله علیه و آله در اقل بعثت نموده اند و این انکار ناشی از جهل بحال سلمان است
و قرآن تصدیق آن نموده چه در آنوقت که کفار عرب در باره آنحضرت فرمودند
که سلمان او را تعلیم میکند خدای تعالی درود آن فرمود که یقولون انما بعثنا
بشر لسان الذی یلحد و یدل لیسان عجمی و هذا لسان عربی مبین و قاضی بضا و
و غیره از مفسران جمهور سلمان را از محتملات شان نزول این آیه دانسته اند
و در عدم اقتضای رد او ایشانرا شبهه است که مقام کجایش ذکر و دفع آن
ندارد ابن قتیبه که از مشاهیر علمای مخالف است آورده که هجده گس از
صحابه را فضا بودند و سلمان را از آن جمله شمرده شیخ اجل ابو جعفر طوسی
نور الله شهید در کتاب مالی از منصور بن روح روایت نموده که گفت بنه
حضرت امام جعفر صادق علیه السلام گفتیم که ایولای من از شما بسیار ذکر
سلمان پیشتر سبب آن چیست آنحضرت در جواب فرمودند که بگو سلمان
فارسی بگو سلمان محمدر و بدانکه باعث برکات ذکر من او را سبب فضیلت
عظیم است که بان راست بود اقل آنکه اختیار هوای امیر المؤمنین علی را
بر هوای نفس خود کرد و برگردشت داشت ترا و فضا را و اختیار او ایشان را

سکلمان فارسی

ع

بر اغنیاء و صاحبان ثروت و مال دیگر محبتش و بعلم و علماء این سکلمان کان

عیداً صالحاً خیفاً مسلماً و ما کان من المشرکین

و همچنین روایت نمود باز تا خود از سد پر صبر فیان پدید نمود از حضرت امام

محمد باقر علیه السلام که فرمود که جماعتی از خطا بر ما هم نشسته بودند و ذکر

نسب خود می نمودند و آن افتخار می کردند و سلمان نیز در آن میان بود پس عمر

روی بجانب سلمان کرد و گفت ای سلمان اصل و نسب تو چیست

فقال سلمان اننا سلیمان بن عبد الله کنتُ فضالاً فهدانا به الله بحمدِ صلی الله علیه

واله و کنتُ عاملاً فاغنانا به الله بحمدِ صلی الله علیه واله و کنتُ مملوئاً فاغنیته الله

بحمدِ صلی الله علیه واله فهذا حسی و نسبوا ی عمر

و در کتاب کامل بهار مذکور است که چون سلمان بن مثنی بن عیال پیغمبر صلی الله

علیه واله بر ابوبکر بیعت کرد روزی عمر با او گفت اگر بخواهم تخلف کرد

از بیعت برای افتخار ایشان است بر سؤل الله و آنکه ایشان میگویند افضل خاندان

بعد از رسول باری تو را چه افتاد که تخلف میکنی سلمان گفت انا شیعة طهم

فی الدنيا و الآخرة اتخلفت تجله هم و ابایع بیعتهم و در کشف الغمّه از سلمان

روایات که انا با یعنا النبی علی النصح للسلیمن و الایتمام بعلی بن ابی طالب

علیه السلام

و سید عارف هر مخوم در بعضی از مسائل خود آورده که مرتضی علی در بیان

محبت سلمان فارسی چنین فرمود که هرگز نپا هر و باطن با من خلاف نکرد یعنی

همان خواست که خواستم نامرادی مراد عرفان است

و با بجله اختصاص و بجزر نام بر علیه السلام و تابعین او در جمیع امور و در

از ظهور نور بر شاهق طور است و سلمان بروی که شیخ شهید علیه الرحمه در

حاشیه قواعد از کتاب صفوة الصفوة نقل نموده از بی گفته اند خواسته بود و

بتحقیق پیوسته که او زاد و پسر بوده و از ایشان نقل و نتایج بسیار حاصل شده

و بعضی از ایشان در انولایت بودند و همه اهل فضل و دانش بوده اند چنانکه

کتاب رجال بران دال است و آنچه میان حمال و قلندران مشهور است که سلمان

سلمان قاری

۷

مجبور بود و هرگز تا قبل نکرده غلط است و نه مکل

تفصیل احوال سلمان و عمر کدنامه که حضرت امیر علیه السلام با شاد و حضرت رسول
صلی الله علیه و آله جهنم برادر سلمان و اولاد او نوشته اند در کتاب درج الدرر
تاریخ کربلا مسطور است مدتی عمر سلمان بر وایت اقل دو پند و پناه سال و بروایت
اکثر سیصد پناه بود و در شریعت ثلاثین از هجرت در مداین و فتن یافتن خیار
مرویت که حضرت امیر المؤمنین در یک شب از مدینه بیدارین رفت و سلمان ترا غسل داده و
هفتاد مرتبه در جنت فرمودند و قصه اظهار انکار این روایت از منصف خلیفه
عباسی با جواب آن در احوال سید عزالدین قاسمی کوفی از مجلس نجف مذکور خواهد
شد انتهى کلام السید السید الفاضل الشهید و مقصود وی از قصه انکار خلیفه
عباسی و اشعار سید قاسمی آن است که روزی منصرفه ما قبل از خلقا العباسی
بوده تربت حضرت سلمان را زیارت کرد و سید عزالدین قاسمی کوفی همراه
خلیفه بود پس خلیفه گفت غلات شیعه دروغ گفته اند در اینکه حضرت علی بن
ابیطالب صلوات الله و سلامه علیه بعد از آنکه سلمان بدو در جهان کرد شبانه
از مدینه بمداین آمد و سلمان را بشخصه غسل داد و باز گردید بمداین شهرها
در جواب منصف انشاء نمود که

انكرت ليلة اذ زارا الوصوي الى ارض المدائن لئلا ان لها طلبنا
وقتل الظاهر سلما نانا وعاد الى عراض يثرب والاصباح ضا وجبا
وقلت ذلك من قول الغلاة وما ذنب الغلاة اذا لم يوردوا كذبا
فاصف قبل رد الطرف من سببا بعرض بلقيس وفي بحر فالجبا
وانك في اصفيا مفضل فيه بلي في حيد وانا خالي ان ذاعجبا
ان كان احمد خير المرسلين فذا خير الوصيين او كل الخديث هيا

یعنی شبی که حضرت امیر المؤمنین علیه السلام بر آنهنگ شهر مداین بیدار اندر
زمین آمد و سلمان پاک را غسل داده و بجاک یثرب بازگشت و هنوز صبح ندیده
بود انکار کردی و گفتی که این سخن از عفا بد غلات است یا غلات را چون حدیث
دروغ گفته و از روی خیر صحیح عقیده یافته باشند چه کناه است اصف بن برخیا

سکنا فارسی

۱

و در حضرت سلیمان بکثر از یک طرفه العین تخت بلقیس را از سبأ حاضر ساخت و
در حق آصف بفرمود رفتی و در قصه او سخن از درانکار نکستی ولی در حق حضرت جبرئیل
من عالی هستم و این بوشکفت است اگر احدی میل بهترین انبیاء است حضرت جبرئیل
نیز بهترین اوصیاء است و بر موجب این قضیه قدرتش بر هر کوفه تصرف پیش از حضرت
آصف خواهد بود و کوفه پس هم از این سخنان هبباء و باطل است هم احضار عرش بلقیس
که قرآن گویم خبر داده و هم خبر المرسلین بودن رسول اکرم که خدایش این لقب نهاده
و در اول حضرت سلیمان و کیفیت اسلام و بی خبرهای متقارب بر سبیل ظافر
وارد شده است پسر ابن اشرجوری در کتاب اسد الغابہ فی معرفۃ الصحابه نقل کرده
مواخاتت تفریباً ما آنچه علامه مجلسی قدس سره الشریف در یکی از روایاتش ابرار
نموده میفرماید قطب داندی بسند معتبر روایت کرده است که سلیمان گفت من مردی
بودم از اهل اصغر همان از دهی که انرا میپسندیدم و پدرم رئیس آن ده بود و مرا بیست
دوست میداشت و مراد رخانه حبیب میگردد چنانکه دختر زاد رخانه نگاه دارند و
من طفلی بودم که از مذاهب مردم چیزی نمیدانستم بغیر از گبر و که میدیدم تا
آنکه پدرم عمارت بنا کرد و او را مزرعه بود روزی با من گفت که ای پسر زنده
عمارت کردن مرا مشغول ساخت از اطلاع بر احوال مزرعه پس برو بجانب
مزرعه و امر کن بزویگان را که چنین و چنان کنند و بسیار بمان و زود برگرد
پس بجانب مزرعه روان شد در اثنای راه بکلبهای نصاری رسیدم و صدای
ایشان را شنیدم پرسیدم که ایشان کیستند گفتند ایشان تو سایانند نماز میکنند
پس داخل شدم که مشاهده احوال ایشان کنم پس خوش آمد مرا آنچه دیدم از احوال
ایشان و پیوسته نزد ایشان نشستم تا آفتاب غروب کرد و پدرم در طلب من بفرست
فرستاد تا آنکه شب بزد او برگشتم و بجانب مزرعه رفتم پس پدرم از من پرسید که
کجا بودی گفتم که گذشتم بکلبهای ترسایان و خوش آمد مرا نماز کردند و دعا کردند
ایشان پدرم گفت که ای فرزندان من بدان تو بهترین است از پدر ایشان من گفتم نه و آن
بیت بود بن بددان ما بهتر از پدر ایشان نیستند و میچندند که خدا را میپرستند و
دعا میکنند و نماز میکنند و برای او قوا آتش را میپرستند که بدست خود آفرینند و

سلمان فارسی

۹

اگر دشمنان بر داری میبرد پس بجزیری دیای من گذاشت و مراد خانه
محبوس گرفت پس من گویی نزد نصاری فرستادم و از ایشان سؤال نمودم
که اصل دین شما در کجاست گفتند اصل دین ما در شام است پس پیغام کرد ایشان
که هرگاه جمعی از مردم شام بنزد شما بیایند شما را اعلام نمایند گفتند چنین باشد
بعد از چند روز که چهار شام آمدند فرستادند و مرا خبر کردند من گفتم که هرگاه
ایشان کار سازی خود بکنند خواهند که بیرون روند مرا اعلام نمایند گفتند
چنین باشد بعد از چند روز فرستادند بنزد من که اکنون ایشان از راه سفر دارند
پس بجزیرا از پای خود دور کردم و ایشان را خوشامد و متوجه شام گردیدم
پس شام رسیدم پس پیدم که بهتر بن علی ای این دین کجاست گفتند آنگاه که صاحب
کنش بزرگ است و او را استغفیب گویند او از همه ذان تراست پس نزد او رفتم
و گفتم میخواهم با تو باشم و از تو نیکیها را یاد گیرم او قبول کرد و در خدمت او
میسوادم و او مرد بدی بود امر میکرد ترسانان را که تصدقها برای او بیاورند
و چون بنزد او بیاوردند تصدقات را جمع میکرد آنها را و ضبط میکرد و چیزی
از آنها نپذیرد و ما که بنمیداد پس اندک زمانی که با او ماندم او ببرد چون
نصاری آمدند که او را دفن کنند گفتم این مرد بدی بود و ایشان را مطلع کردم
بر کنجی که اموال صدق را در آنجا جمع میکرد پس هفت سبوی بزرگ بیرون
آوردند پوز طلا و او را بر چوبی بردار کشیدند و سنگها را آن کردند و مرد بدی
آوردند بجای او قرار دادند پس از او نیکی گویی ندیدم از همه ایشان زاهدتر
بود و دنیا و عبادت را از هر کس بیشتر بود پس پیوستند در خدمت او میبودم تا
وقت فوکیا او شد و او را بسیار دوست میداشتم چون آثار موند را مشاهده
نمودم گفتم هنگام رحلت تو بسوی آخر شد مرا بگریه بگذار ای که در خدمت باشم
گفتا بفرزند من کنی را کجا دارم بغیر از عالمی که در موصل میباشد بر بخت
او اگر او را دریا به حال او در مثل حال من خواهی یافت چون او بر حث الهی فاضل
شد رفتم بجانب موصل و بخدمت آن عالم رسیدم و او را مانند عالم اول یافتم
دگر ترک دنیا و عبادت حق تعالی پس با او گفتم که فلان عالم در این سفارش کرده

کتاب الفایده

۱۰

گفت ای فرزندان من باش پر در خدمت او نیز مانند ما هنگام وفات او نیز شد پس با او گفتم
که مرا بگو حواله مینمائی گفت ای فرزندان من که ای کجا نمانم مگر مردی که در شهر نصیب بن مینماید
با او ملحق شو چون او بر حث الهی فاصل شد و او زاد فر کردم براهی نصیب بن ملحق کردید
و گفتم که فلان عالم مرا بتو حواله نموده گفت ای فرزندان من باش پس نزد او مانند ما و او
بر صفت آنها یافتیم در علم و زهد و عبادت چون هنگام وفات او شد گفتم مرا بخدمت
کی سر مینمائی گفت کجا نمانم کیو زامگر مردی که در عمور پیر و موم میباشد که بزرگوار و
او را بر مثل حال ما خواهی یافت چون او زاد فر کردم بجانب عمور پیر رفتم و او را نیز یافتند
ایشان یافتیم پس مدتی در خدمت او مانند ما و بعضی از غنایم و اموال و کماوی چند کس
نمودم چون هنگام وفات او شد با او گفتم که مرا بگو میگذاری گفت کجا نمانم که کیو برجا
ما باشد و این زمان و لیکن نزدیک شد استغمان بعبث پیغمبری که در مکه ظاهر خواهد
شد و محل هجرت او در میان دو سنگشان خواهد بود در زمین شوره زاری که در
خرمای بسیار داشته باشد و در او علامتها ظاهر باشد و در میان دو کفش مهر
پیغمبری خواهد بود و هدیه زانها اول مینماید و تصدق را بخورد اگر توانی که خود را باز
بلا در سانه بکنی سلیمان گفت که چون او زاد فر کردیم در آنجا مانند ما جماعتی از تجار
عرب از قبيله بنی کلبه وارد شدند گفتیم بایشان که سرانفق خود کرد ایند تا بلاد عرب و
من این اموال و کماویها که تحصیل نموده ام بشما میدهم گفتند چنین باشد پس از اموال ما
با ایشان دادیم و با ایشان رفتیم تا رسیدیم بوادی الفری چون با آنجا رسیدیم بر من ستم
کردند و مرا بر بندگی گرفتند و فرخواستند ببردی آن بود چون در آنجا در خان خرماد پدید آمدند
فارشدم که این بلاد خواهد بود که برای من وصف کرده اند که پیغمبر آخر الزمان در آنجا
مبعوث خواهد شد پس در نزد آن یهود بودم تا آنکه مردی از بنی قریظه آمد از یهود
وادی الفری و مرا خبر داد از آن یهودی که در نزد او بودم و مرا بسوی مدینه برد چون
مدینه را دیدم او صافیکه از آن راهب شنیده بودم هر دو یافتیم پس نزد آن یهودی ماندیم
ماندم تا آنکه شنیدم که حضرت رسول صلی الله علیه و آله در مکه مبعوث گردید است
و چون من بقیه مدینه که گرفتار بودم از احوال آنحضرت چیزی نپوشیدم تا آنکه حضرت رسول
صلی الله علیه و آله بمدینه هجرت نمود و در قبا توفیق جلال فرمود من در باغی از باغها

کتاب الفایده

ان یهودی کا وہی کر دم نا گاہ پسر عم ان یهودی بیابغ دنا آمد و گفت خدا بکشند بی قبله را
یعنی انصار و کرجع شده اند و قبا بر سر یک مرد که از مکه آمده است و گمان میکنند که او
پیغمبر است پس خدا سو کند که چون نام او را شنیدم لرزه بر من افتاد بمرتبه که نزدیک بود
بر روی آقای خود بیفتم پس گفتم که چه خبر است و این مرد کپت که آمده است پس مولای من
دش خود را بلند کرد و بر میان سینه من زد و گفت تو را با اینها چه کار است مشغول کا
خود باش چون شب شد قدر از طعام بر گرفتم و رفتم بوی قبا خدمت رسول خدا صلی الله
علیه و آله وسلم و گفتم که شنیده ام که تو مرد شایسته و نزد تو اصحابی چند هستند چیزی
از صدق نزد من بود برای تو آورده ام پس از آن تناول کن پس حضرت اصحاب خود را فرمود
که بخورید و خود تناول فرمود من در خاطر خود گفتم که این با صفت است از صفاتی که
زاهب مر از آن خبر داده بود پس بر کشتم و حضرت رسول صلی الله علیه و آله وسلم داخل مدینه
شد پس با آن چیزی جمع کردم و خدمت حضرت آوردم و عرض کردم که چون دیدم صدق را
تناول غنما فی این طعام را بر سبیل هدیه و کرامت برای تو آورده ام و صدق نبی پس
رسول تناول نمود و اصحاب حضرت نیز تناول کردند پس در خاطر خود گفتم که این خصلت و کم
است از آن خصلتها که زاهب بیان فرموده بود پس بار دیگر خدمت حضرت آمدم در وقتیکه
آنحضرت از پی جنازه میرفت و دو جامه کهنه پوشیده بود و اصحاب آنحضرت در خدمتش بودند
پس برگرد آنحضرت کرد دیدم که شاید مهر نبوت را بر بدنم در پش آنحضرت چون بعقب سر
آنحضرت رفتم بفرست نبوت یافت که من میخواهم آنعلامت مشاهده نمایم پس ردای خورا
از کف میان زد و در کتاف خاتم نبوت را دیدم در میان دو کتف آنحضرت بخوبی که آن
زاهب برای من وصف کرده بود پس بر روی آنخاتم افتادم و میبوسیدم و میگویی پس
فرمود که ای سلیمان یگر دینزد من ای پس کرد دیدم و در خدمتش نشستم پس حضرت فرمود که
قصر خود را نقل کن تا اصحابه بشنوند پس تمام قصر خود را از اول تا آخر نقل کردم چون فارغ
شدم از قصه خود حضرت فرمود ته ای ای ان در امکا تبارک بدان و از مولای خود را
بجز و ازاد شو پس رفتم نزد مولای خود و نمود را مکاتبی که فرستادم که سپسید در خدمت
برای او بکارم و چهل اوقیه نقره باو بدم پس اغانی کردند مرا اصحاب رسول خدا صلی
الله علیه و آله و سلم ای خرمای بعضی بیتهال و بعضی بیتهال دادند هر کسی بقدر حال

سئالات فارسی

خود را ببینند نهال تمام شد و حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که من بدست خود
میکارم پس در آن موضعی که مقرر شده بود که باغ احداث نمایم من کودالهای درختان را
کندم و بخدمت حضرت آمدم و گفتم که فارغ شدم از آنها پس حضرت بیرون آمد تا با آن موضعی
رسید پس ما آنها را از ما بردیم بخدمت حضرت و آنحضرت بوضعشان مهکانات و ماخا
براز میبردیم و پرمیکردیم تا آنکه همه تمام شد پس سوگند میخوریم بحق آن خداوند که او را
براستی فرستاده است که یکی از آن نهالها خطا نکند و همه سبز شود و بر من باقی ماند آن نهالها
پس مردی از برای آنحضرت آورد از بعضی از معادن مقدار بیضه از طلا پس حضرت فرمود
که کجاست آنغاری که خود را مکاتب کرده اند چون من بخدمت آنحضرت آمدم فرمود که این طلا
بگو و آنچه برت بدگفتم یا رسول الله این که وفا میکند یا آنچه بر من است حضرت فرمود که حق
تعالی برکت خواهد داد در این مال تا آنکه هر چه بر تو لازم است از آن بی سوگند یاد میکنم
باز خداوندی که جان سلمان در قبضه مژده است که از آن طلا چهل ^{موت} او پیدا کردم و
از حق یهودی فارغ شدم و از ادا شدم و بسبب بندگی از من فوت شد جنگ بدر و احد و
نوانتم در آنها حاضر شود و جنگ خندق حاضر شدم و در سایر غزوات در خدمت آنحضرت
حاضر بودم

و بر فریاد بگری از سلمان چنین روایت شده که چون وقت وفاتش مآب عورتی شد گفت بر
بن مین شام که در ایجاد و پیشه کند رسالی بلی مرتبه مردی از یک پیشه بیرون میاید
و در پیشه داخل میگردد و از آنوقت بپازان و صاحبان دردهای مریمن بر سر راه او هیچ
شوند و بدای او شفای پابند پس او داد ریاید و آنوقت و از سؤال کن از بن حنیفه که ملک
ابراهیم است و از من سؤال مینماید پس بآن پیشه رفتم و کمال انتظار کشیدم تا آنکه در شب
مصر بپروند آمد از یکی از پیشه ها و خواست که داخل پیشه دیگر شود چون داخل آن پیشه شد
و همین دو شبهای آن پیدا بود من با او چسبیدم و گفتم خدا تو را رحمت کند از تو طلب میکنم
ملک حنیفه را که درین حضرت ابراهیم است گفت از چیزی سؤال میکنی که مردم از او سؤال
نمیکند در این روزگار بند شیکه نزدیک شده است که ظاهر شود پیغمبری نزد خاتم کعبه
در عرم مکه و او مبعوث خواهد شد باین نبی که سؤال مینماید پس اگر او دریا بیچاندت
که علی بن علی السلام و او را یافتم باقی

سکنا فاریسی

۱۳

و بنده بگرد کتاب خراج الجراج و فایست کرده است که چون حضرت رسول صلی الله علیه و آله
و سلم در قبا نزول فرمود و فرمود که داخل مدینه نمیشوم تا علی بن ابی طالب برود و سلمان بیچاره
سوال پرسید و از احوال حضرت رسول صلی الله علیه و آله و او را یکی از یهودان مدینه خریدار بود
و در فطانتان او خدمت میکرد پس چون سلمان مطلع شد که حضرت در قبا فرود آمده بطرف
از خرما برگرفت و بخدمت حضرتش آورد و گفت شنیده ام که شما جماعت غریبانه و با بیوضع
فرود آمده اید این طبق خرما را از صدقه خود از برای شما آوردم پس بخوردید حضرت رسول صلی
اصحاب خود را فرمود که نام خدا برید و بخورید و خود هیچ نتناول فرمود سلمان این شاهد
بود و نظر میکرد پس طبق را برگرفت و برگشت و بزبان فارسی گفت که این یکی پس طبق را پس
کرد از خرما و باز آورد بخدمت حضرتش و گفت بدم که تو از خرمای صدقه خودی این
خرمای هدیه اش از برای تو آورده ام پس حضرتش دست دراز کرد و تناول نمود و فرمود
باصحاب خود که بخورید بنام خدا پس سلمان طبق را برداشت و گفت ایند و ناپس بر کرد بدو
پشت حضرتش رفت و مهر بنوٹ را مشاهده نمود و بخدمت عرض کرد که من غلام مرد یهودی
چه میفرمائید مرا حضرتش فرمود برو و با او مکاتبه کن بویک مالی که با او بدهم و تو را از او بگیرم
پس سلمان نبرد بهودگ رفت و گفت من سلمان شدم و متابعت دین آن پیغمبر کردم که با پرشهر
آمد و بعد از این از من منافع نخواهی شد مرا مکاتبه کن که آن بیک مالی که بدهم و از او شوم
یهودی گفت که تو را مکاتبه میکنم بویانصد نخ خرما که برای غریبانه و خدمت کنی
آنها را تا بیایند و آنها را تسلیم من نمائ و بر چهل او قبه طلای نیکو که هر او قبه چهل
مثقال است پس سلمان برگشت و حضرتش را خبر داد بگفته یهودی حضرتش فرمود که برو و با او
مکاتبه کن بویانصد خرما پس سلمان رفت و با یهودی خود را مکاتبه کرد و انبذ بفقیری
که گفته بود و یهودی را کانا برین بود که نخواهد شد اینها مگر بعد از چندین سال پس
سلمان نامه مکاتبه را آورد بخدمت آنحضرتش حضرتش فرمود که برو و با انصد خرما
برای من بیا و چون دانهای خرما را حاضر کردم فرمود که آنها را بخدمت امیرالمؤمنین علیه السلام
بدا و فرمود سلمان که ما را بر سیوی زینت که میخواست اهدا نماید و انجا کشته شود پس حضرتش
رسول صلی الله علیه و آله و سلم با حضرت امیرالمؤمنین و سلمان گفتند بوی از تو میبرد
حضرت رسول صلی الله علیه و آله زینت را با انکشت خود سوزان میداد و پیغمبر حضرتش

سِلْبَانِ قَارِعِ

۱۴

امیرالمؤمنین که هشت هزار و دویست و پنج پسر بر پشت خاک بر آن هشت و آنکشته مبارک خود را میگشود و آب از میان انگشتانش جاری میشود و با آن موضع میریختن موضع دیگر میرفت و با زچین سبب بود و چون از دم فارغ میشد اول رو شده بود و سبب شده بود پس بموضع سو گرفت و چون از سوم فارغ میشد اول رو شده بود و بیار آمده بود و دم رو شده بود و سبب شده بود چون بموضع چهارم میرفت و فارغ میشد اول و دوم بیار آمده بودند و سوم سبب شده بود و همچنین میگردد تا فارغ میشد از کشتن پانصد فانه خرما و هر بیار آمدند چون بود این حال غریب را مشاهده کرد گفت قریش راست میگفتند که محله ساحراست و گفته که من در خان خرما قبض کردم طلا را با او پس حضرت شده را از کرد و سنگی از پیش رو خود برداشت و با عجز از آن حضرت طلا شده که از آن بگوتر نتواند بود پس پیروی گفت هرگز طلائی مثل این ندیدم و چنین تقدیر میگرد که آن طلا مقدار ده اوقیه باشد پس در پله ترازو گذاشت با ده اوقیه طلا زیادتی کرد و همچنین سنگ از آن یاد میگرد تا مساوی چهل اوقیه شده زیاد و نه که سلطان گفت که پس با حضرت رسول صلی الله علیه و آله آزاد بر کشتم و ملازم من آن حضرت را خستار نمودم و شیخ کثیری از حضرت صادق و علیه السلام روایت کرده است که مثبکه یکی از باغهای وقت حضرت فاطمه صلوات الله علیهاست همین باغیست که حضرت رسول صلی الله علیه و آله از برای مکاتبه سلمان عریس نمود و خدا آنرا از پیوند حضرت رسول صلی الله علیه و آله برگرداند و حضرت آنرا بجز حضرت فاطمه زاد و حضرت فاطمه وقف نمود

و این شهر آشوب روایت کرده است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله عهدی و فرماید نوشته از برای قبیله سلمان که در کازرون بودند باین مضمون که این نامه از جانب محمد عبد الله رسول خدا صلی الله علیه و آله در هنگامی که سوال کرد از او سلمان که سفارشی بنویسد از برای برادرش مهرداد بن فروح بن میبای و سایر اقارب و اهل بیبا و فرزندان او بعد از او هر چند گنسل آوردند هر که از ایشان سلطان کرد و برود ^{سوی آن} بن خود سلام بر شما باد و عهد میکنم خدا را بسوی شما بدین سبب که حق تعالی مرا امر کرده است که بگویم لا اله الا الله و خدا را شریکی نمیگویم آنرا و امر میکنم مردم را که بگویند امر و فرمان خدا را پس خداوندیست که خلوق را آفرید و ایشان را میباید از ایشان را و یازند و میباید که دانند

کتاب فارسی

۱۵

ایشان را و باز گشت همه بسوی او نشیند و آن نامه از احترام سلمان بسیار نوشت و از جمله آنها
این بود تحقیق که برداشتم از ایشان تراشیدن موی پیشانی را و جزیره دادن را و خمس و عشر از
اموال ایشان گرفتن را و سایر خرجها و تکالیف ناپسند را از شما چیزی سؤال کنند یا ایشان
عطا کنند و استغاثه کنند بسوی شما بفرمایید ایشان برسید و اگر امان طلب نمایند از شما
ایشان را امان بدهید و اگر بدی کنند یا مزید ایشان را و اگر بدگویی ایشان کنند مانع
شوید و از بیت المال مسلمانان هر سال دو پیکر بایشان بدهید یا صد او قیصره زبیرا که
سلمان از جانب رسول خدا صلی الله علیه و آله مستحق این کرامتها گردید پس در آخر نامه دعا
کرد از برای کسی که عمل با این نامه نماید و نصرت کرد کسی را که آزار و اذیت با ایشان ننهد
و نامه را امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب نوشت

این شهر شویب سحر الله کند است که این نامه تا امر فرزند در دنیا و اولاد و خویشان سلمان هست
و مردم موافق فرزان حضرت با ایشان عمل نمایند و این از جمله معجزات آنحضرت است زیرا
که اگر آنحضرت علم نمیداشت که دین او جمیع زمین را خواهد گرفت چنین فرمائی ننوشت
برای مملکتی که در تصرف او نبود **انتهی کلام العلامة اعلی الله مقامه**

این نامه مبارک بعبادت تبارخ کزیده حمد الله مشوق و پیوسته است و مقبول است که
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ هذا کتاب من محلی صلی الله علیه و آله سأل سلمان وصیته باخيه
ما هاد بن مزح و اهل بيته و عقبه من بعد ما شناسلو امر انسلم منهم و اقام علی دینه سلام الله
احمد الله اليك الذي امرني ان اقول لا اله الا الله و خلا لا يشرك به اقوتها و امر الناس بها
وان الخلق خلقوا لله و الامر حكم الله خليفهم و اماماتهم و هو ينشرهم و البالمصبر و ان كل امرئ و
و كل شئ يقين و كل نفس و انفس الموت من امن بالله و رسوله كان له في الآخرة دعة الفأثرين
و من اقام علی دینه تركناه فلا اكراه في الدين فهذا الكتاب لاهل بيت سلمان انهم ذمته الله
و ذمته علی دماهم و اموالهم في الارض التي يقعون فيها سهلها و جبلها و مرغها و عبورها
غير منطلوبين و لا مضيقا عليهم من قراءه عليه كما في من المؤمنين و المؤمنات فعليه ان
يحفظهم و يكرمهم و لا يعترضهم بالاذى و المكر و و قد دفع عنهم خيرات الناصية و الجفيرة
و الحسن و الفشر الى من اتوا المؤمن و الكلفت ثم ان سالوكم فاعطوهم و ان استغاثوا بكم
فغضبواهم و ان استجاروا بكم فاجبروهم و ان اسأوا فاعضوا لهم و ان اسئوا اليهم

سَلَامٌ فَارِسِيٌّ

ع ١

فَصَنَعُوا عَنْهُمْ وَلَهُمْ أَنْ يُعْطُوا مِنْ بَيْتِ الْمَالِ فِي كُلِّ سَنَةٍ مِائَةٌ حَلَّةً فِي شَهْرِ رَجَبٍ مَا تُنَزَّهُ فِي
الْأَنْجَبَاءِ فَذَا سَمِعُوا سَلَامَانَ ذَلِكَ مِثْلًا وَكَرَّمَ فَضْلَ سَلَامَانَ عَلَى كَثِيرٍ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ فِي
الْوَحْيِ عَلَيَّ أَنَّ الْجَنَّةَ إِلَى سَلَامَانَ شَوْقٌ مِنْ سَلَامَانَ إِلَى الْجَنَّةِ وَهُوَ تَقِيٌّ وَأَمِينٌ وَتَقِيٌّ وَ
تَقِيٌّ وَفَاعِلٌ سَأَلَ اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَسَلَامَانَ مَنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ فَلَا يَخَالِفُنَّ
أَحَدُهُمْ الْوَصِيَّةَ فِيمَا أَمَرْتُ مِنَ الْحَفْظِ وَالْتِرَافِ لِبَيْتِ سَلَامَانَ وَذَرَارِهِمْ مِنْ أَسْلَمِهِمْ
وَأَقَامَ عَلَى دِينِهِ وَمَنْ خَالَفَ هَذِهِ الْوَصِيَّةَ فَقَدْ خَالَفَ لَوْ مِثْلَهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَعَلَيْكَ لَعْنَةُ اللَّهِ
الْيَوْمَ الدِّينِ وَمَنْ أَكْرَمَهُمْ فَقَدْ أَكْرَمَنِي وَلَهُ عِنْدَ اللَّهِ الثَّوَابُ وَمَنْ أَذَاهُمْ فَقَدْ أَذَانِي وَأَنَا
خَصُّ يَوْمِ الْفَيْتَةِ جَزَاءُ مَا رَجِمْتُمْ وَبُرِّئْتُمْ مِنْهُ ذَمُّهُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَكُنْتُ عَلَى بَيْتِ أَبِيكَ
بِأَمْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي رَجَبِ سَنَةِ تَمَّعٍ مِنَ الْهَجْرَةِ وَشَهِدَ عَلَى ذَلِكَ سَلَامَانَ وَ
أَبُو ذَرٍّ وَعَمْرُو بِلَالٍ وَالْمُقَدَّادُ وَجَمَاعَةٌ أُخْرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

وَشَيْخُ حَلِيبِ أَبُو مَضُورٍ أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ دَخَلَ اللَّهُ عَنْهُ دَرَكُتَابَ احْتِجَاجٍ مَكْتُوبِيٍّ إِذْ
جَانِبَ حَضْرَتِ سَلَامَانَ بَخْلِيْقًا ثَانِيًّا نَقَلَ نُبُوْدَهُ أَشْهُمَا نَاخِلِيْفَهُ دَرَكُ حُكُومَتِ سَلَامَانَ عِنْدَ ابْنِ بَرَكِيَّةٍ
تَعْرِضًا شَاكِرَةً وَأَنْجَبَاتٍ حَيْدِيْرٍ وَقَدْ خُورِدَ بُوْدَهُ اسْتَدِيْرُ دَرَجَوَاتٍ بِنِكَتَابِ فَرَسَادَةِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنْ سَلَامَانَ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ إِلَى عَمْرِ بْنِ الْخَطَّابِ

أَمَّا بَعْدُ فَاتَانِي كِتَابُكَ يَا عَمْرُو تَبَيَّنْتُ فِيهِ تَعَبِيْرَةٌ وَتَذَكُّرٌ فِيكَ بَعَثْتَنِي أَمِيرًا عَلَى أَهْلِ
الْمَدَائِنِ وَأَسْرَعْتَنِي أَنْ أَقْضِيَ عَلَى ثَرْخُدِيْفَةٍ وَأَسْتَقْضِيْ أَيَّامَ أَعْمَالِهِ وَسِپَرَةً ثُمَّ أَعْلَمَكُ بِتَسْجِيْنِهَا
حَسْبًا وَقَدْ نَهَانِي اللَّهُ عَنْ ذَلِكَ يَا عَمْرُو فِي حَكْمِ كِتَابِهِ حَيْثُ قَالَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا
كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُمْ بَعْضًا إِنَّ كِبْرَ الْبَيِّنَاتِ
لَحَمِيْحِيَّةٌ مِثْلًا فَكِرِهِمْ وَوَهْوَةٌ وَتَقْوَا اللَّهِ الْآيَةَ وَمَا كُنْتَ أَعْوَى اللَّهُ فِي ثَرْخُدِيْفَةٍ وَأَمَّا مَا ذَكَرْتُ
أَنْ أَقْبَلْتُ عَلَى تَفْخِيْمِ الْخَوْصِ وَكُلِّ الشَّعْبِ فَإِنَّمَا جَعَلْتُمْ بِهِ مَوْعِظَةً لِي وَعَلَيْكُمْ وَأَمَّا اللَّهُ يَا عَمْرُو
لَا كُلَّ الشَّعْبِ وَسِيفِ الْخَوْصِ وَاللَّاتِ خِذَاءً بَعْدَ رَفْعِ الْمَطْعَمِ وَالْمَشْرِبِ وَعَنْ غَضَبِ مَوْعِظَةٍ وَأَشْخَا
مَا لَيْسَ لَهُ يَجُوزُ أَفْضَلُ وَأَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَأَذِيْرٌ لِلْقَوِيِّ وَلَقَدْ دَايَنْدَسُورُ اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا اسَابَ الشَّعْبَ أَكْلَهُ وَفَرَحَ بِهِ وَلَمْ يَحْطِ وَأَمَّا مَا ذَكَرْتُ مِنْ عَطَائِي فَأَنَا فِيهِ
لِيَوْمٍ فَاقِيٍّ وَحَاجِيٍّ وَرَبِّ آلِهِ يَا عَمْرُو مَا أَبَالِي إِذَا جَانِ طَعَامِي لِحَوَاتِي وَأَنْسَاخَ فِي حَيْلِي
لِبَابِ الْبَرِّ وَمَنْ الْمَعْرُوفَةُ كَانَ وَخُشَاةُ الشَّعْبِ وَأَمَّا قَوْلُكَ أَنِّي ضَعَفْتُ سُلْطَانَ اللَّهِ وَوَجِيْهَتَهُ

کتاب الفایده

۱۷

وذلك نفسى وامهنتها حتى جعل اهل المذاير امانا رثى واتخذونى جبرا يشون فوفى و
يحملون على ثقل جملتهم ودمعشان ذلك مما هو من سلطان الله ويزدله فاعلم ان الله
في طاعة الله اجبالى من الثغرى في معصيته وقد علمنا ان رسول الله صلى الله عليه واله بيتا
بالناس ويمر ببنهم وينقر بوزنهم في نبوته وسلطانهم كما نرى بعضهم في الدين منهم وقد كان
ياكل الخبز ويلبس الخشن وكان الناس عند عبد الله وعمر بن الخطاب وعمر بن الخطاب وعمر بن الخطاب
سواء في الدين واشهادنا نعمته يقول من ولي سبعة من المؤمنين بعدك ثم لم يعدل فهم لقي
الله وهو عليه غضبان فليتنى يا محمد اسلم من امانة المذاير معاذ كونا في ذلك نفسى و
امهنتها فكيف يا عمر حال من ولي الامر من بعد رسول الله صلى الله عليه واله وانى سمعنا الله
يقول تلك الذان الاخرة نجعلها للذين لا يريدون علوا في الارض ولا فسادا والعاية
للبقين اعلم انى لم اتوجه اسوسهم واقدم حدودا لله فهم الا بارشاد دليل عالم فهبت منهم بنصحه
وسرهم بسيرته واعلم ان الله تعالى لو اراد بهذه الامة خيرا وازاد بهم رشدا لولى قلبهم
اعلمهم وافضلهم ولو كان هذه الامة من الله خائفين ولقول نبى الله متبعين وبالحن
طاملين فاسهون امير المؤمنين فاقض ما انت فاضرا مما تفحق هذه الحيوه الدنيا ولا تتر
بطول عفو الله وتمكيد به بذلك من تجبل عقوبته واعلم انه سيدرك عواقب ظلمك في
دينال واخرتك وسوف تستل عما قدمت واخرت والحمد لله وحده

علامه مجلسى طبيا لله سره القدسي ابن مكنوب با بشار بن ترجمه نمود كه است سفرها بده
شيخ احمد بن ابى طالب در كتاب احتجاج روايت كرده است كه چون عمر بيگان حذيفة بن
اليمان سلمنا ترا والى مذاير كردايند و سلمان بن خنيس امير المؤمنين عليه السلام قبول نمود
ومتوجه مذاير كرد بدعمر فامر ما ونوشد داسرى چند با واعراض نمود پس سلمان در
جوابا فنوشد كه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
والله بئس عمر بن الخطاب اقا بعد تجبوا كه امديوى من از جانب تو نامه كه مراد زان
نامه سرزنش و ملامت كرده بودى و در آنجا نايده كرده بودى كه جزا امير كرداينده بر مندا
و مراد امر كرده بودى كه پيرى كم اخال پسر خديجه را و نتبع كم تمام اتمام حكومت او بر
سرت و طر بغير او را پس بلكه بيانها را ابو خرد هم و حال آنكه خود نعلك مرادنى كرده

کتاب الفایده

ایسر در آیه عذبه کتاب خود را فایده تو را با ناسر مینماید در آنجا که فرموده است که
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُم
بَعْضًا أَيُّتُّبِحَدُّكَرَان يَأْكُلُ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ بَعْنَى أَيُّ كَرِهْتُمُوهُ
ایمان آورده اید اجتناب نماید از بسیاری از گناهها بدست نیاید بعضی از گناهها گناه است
و تجسس میکند عیبهای یکدیگر را و غیبت نکند بعضی از شما بعضی را آباد و مستعد و احمق
احد از شما که بخورد گوشت برادر مؤمن خود را در وقتی که مردن داشته باشد پس شما گناه است
خوردن آنرا و پیرمیزید از عذاب خدا و هرگز نخواهد بود که من معصیت خدا کنم در باب پیر
حدیث و تورا اطاعت نمایم و اما آنچه بمن نوشته بودی که من زنبیل مینامم و فان جو خود
پس اینها چیزی نیست که مؤمن را با آن سرزنش کند کسی و تعبیر نماید بر آن و بخدا سوگندای عمر
که خوردن جو و بافتن زنبیل و بی نیاز شدن از زیادتهای خوردنی و آشامیدنی و از غیب
کردن حق مؤمن و دعوی کردن چیزی که حق من نیست بهتر است و محبوب تر است نزد خدا که
و پیرمیزکار و نزد یکتا تراست بجهت آنکه دیدم رسول خدا صلی الله علیه و آله را که در گاه
نازجو بدست او میامد تا اول میگرد و شاد میگردد بدو آزرده نمیشد و اما آنچه ذکر
کرده بودی که من آنچه بهم میرسانم بر دم عطا میکنم پس آنها را پیش میفرستم از برای دوز
فقرو احتیاج خود و پیرورد کار عزت موکند میخورم ای صبر که پروا ندارم هر کاطعاما
از دهان من بگذرد و در کلوئی من کوارا کرد از آنکه مغز نکند یا باشد یا مغز و سلم
بر غافل فایسبوس جو باشد و اما آنچه ذکر کرده بودی که من ضعیف کرده ام حکومت خدا را
و ست کرده ام آنرا و خوار گردانیده ام نفس خود را و خود را خدمتکار مردم ساختم
تا آنکه اهل مداین پیدا شدند که من امیر ایشانم پس مرا بجزایه بلی کرد اندک بر بالای من
عبود میکنند و بارهای خود را بردوش من میکنند و چنین نوشته بود که اینها باشد
سبب سلطنت خدا میشود و دلیل میگرداند آنرا پس بدانکه دلیل شدن در طاعتها
محبوب تر است بسوی من از عزیز بودن در معصیت خدا و تو خود میدانی که رسول خدا صلی
الله علیه و آله تالیفد لجهای مردم میشوند و با ایشان نزدیکی میکنند و مردم بسوی او
نزدیک میشوند و نزد بلاء او می نشینند با جلالت نبوت او و پادشاهی او تا اینکه کویا یک
از ایشان بود از بسیاری نزدیکی که با ایشان میشود و تجسس که طعام با کوار می خورد

و جامه های گندیده بپوشید و همه مردمان نزد او از قبر بی ایشان و عریه ایشان و سفید
 سیاه ایشان نزد او در دنیا و دنیاوی بودند و گواهی میدادیم که از آنحضرت شنیدیم که فرمود
 که هر کس زالی شود بر هفت نفر از مسلمانان بعد از من پس عداک نکند و میان ایشان چون
 چون حق تعالی را ملاقات نماید بر او عضبتان باشد پس آرزو میکنم ای عمر که بسلا
 بهم از امانت مداین و چنان باشم که تو کفنی از ذلیل گردانیدن نفس خود و خدمت فرمود
 آن در مصالح مسلمانان پس چگونه خواهد بود ای عمر حال کیست که خود را زالی هیچ
 امش کرد اند بعد از رسول خدا صلی الله علیه و آله بدرستی که حق تعالی میفرماید که
 تِلْكَ اِلْدَارُ الْاٰخِرَةِ بِنَعْلِنَا الَّذِيْنَ لَا يَرْبُدُوْنَ وَذَلُّوا فِي الْاَرْضِ وَلا فسادًا وَاَلْعاقِبَةُ لِلْمُتَّقِيْنَ
 یعنی این خانه آخرت است منزل میگردانیم آنرا برای کسانی که میخواهند بیلندی در زمین
 و نه فساد گردنی و عاقبت نیکو برای پرهیزکارانست و بدان بدرستی که من متوجه نشد
 سیاست و حکومت ایشان را و جای نمیگردانم خدا و الهی را در میان ایشان مگر بارش
 و اهنای داناتی پیراه میرود که میانه ایشان بطریق رفتار او و سلوک میکنم و میان
 ایشان بپرت او میدانم که اگر حق تعالی خیر امانت را میخواست و اوده الهی متعلق
 بصلاح و دشت ایشان شده بود هرگز این را نمیگردانید بر ایشان بهتر و امانت
 ایشان را و اگر امانت از خداوند عالمیان ترسان نبودند و متابعت قول پیغمبر خود
 مینمودند و بحق دانا میبودند و امانت المؤمنین نمینامیدند پس هر حکمی که میخواهی
 بکن که حکم تو جای نیست بر ما مگر در این زندگانی دنیا پس مغرور بطول بخشد از خدا
 مشور و مهلتی که داده است تو را از تعجیل کردن عقوبت خود و بدان بدرستی که بزرگ
 تو را در خواهد یافت عاقبتهای ستمهای بود در دنیا و آخرت و بزرگوار تو شوال
 خواهند گردان آنچه پیش فرستاده و از آنچه بعد ازین بر اعمال شیعه تو مترتب میشود
 استهای

که هم علامه المتاخرین و حجة المحدثین فقیه ربانی مجلسی ثانی علیه الرحمه در ترجمه شرح
 در سلمان آورده که ابن بابویه بسند معتبر از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت
 کرده است که سلمان گفت که تعجب کردم از برای شش چیز که شده تا از آنها را بندگان آورد
 و چیز از آنها را یکی بر آورد اما آن سه چیز که مرا بگریز آورد و اول مفارقت و دستا

سلسله

که محمد بن علی علیه السلام و اصحاب با او بودند در آن هول مرگ و احوال بعد از مرگ
 سوّم باز اینست که نزد خدای تعالی از برای حساب و آما آن سه چیز که عرض شد
 میآورد اول آنکه کسی است که طلب میکند و مرگ او را طلب بیناید و دوم کسی است که
 غافل است از احوال آخرت و حق تعالی و ملائکه از او غافل بینند و اعمال او را الحنا
 میبندند سوّم کسی است که دهان را از خستد پرمی کند و نمیداند که خدا از او احوال

یاد و غضب است

و شیخ طوسی بسند معتبر از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که مردی از
 اصحاب سلمان رضی الله عنه بیمار شد چون چند روز از این یافت احوال پُر سید که
 کجاست صاحب شما گفتند بیمار است گفت بیا شد برویم بیاید تا او پرس یا او برخاستند
 و بجانب خانه آمدند و روانه شدند چون بخانه او داخل شدند او را در سگرات مرگ یافتند
 پس سلمان با ملک موث خطاب کرد که رفو و مداوا کن یا دوست خدا پس ملک موث سلمان را
 جواب گفت چنانچه حاضران همه شنیدند که ای ابو عبد الله من رفو میبایم یا بهتر موث است

و اگر از برای کسی ظاهر میباید که مزایه بیند هر این از برای تو ظاهر میباید

و در رجال کثیری و غیر آن از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده اند که سلمان علم
 اول و علم آخر را در یافت و او در نیاید بود از علم که آخر پیشد علم او و او از ما اهل بیت
 است و علم او بر تیره رسیده بود که روزی گذشت بمردی که در میان گروهی ایستاد
 بود پس با او خطاب کرد که ای بنده خدا تو به کن بسوی خداوند عالمیان از آنچه در پیشد
 خانه خود کردی پس سلمان گذشت و آن گروه باز مرد گفتند که سلمان نسبت بدی تو
 داد و تو آنرا از خود دفع نکردی گفت مرا خبر داد با سری که بغیر از حق تعالی و من و بکره

مطلع نبود

و بسند معتبر دیگری از حضرت امام محمد باقر علیه السلام روایت کرده است که آنحضرت
 از فضیل بزرگوار پرسید که مهدی چه معنی دارد آنکه سلمان علم اول و علم آخر را در
 فضیل گفت یعنی دانست علم بنی اسرائیل را و علم حضرت رسول صلی الله علیه و آله را
 فرمود که نه چیز است بلکه مراد آنست که علم پیغمبر و علم حضرتنا صلی الله علیه و آله است
 و اینها شیخ کثیری و شیخ مفید بسندهای معتبر از حضرت امام محمد باقر علیه السلام روایت

سلمان فارسی

۲۱

کرده اند که زغدی بود در خانه سلمان را آمدند پس سلمان در میان بود پس در اثنای آنکه
با یکدیگر سخن می گفتند یک سر کون شد و دو زمین و هیچ از سر و گردن آن بزرگوار
ترسید پس ابوذر تعجب بسیاری کرد از آن و سلمان باز در پلند بر کرد ایند و بر حال خود
گذاشت و مشغول سخن شد پس باز یک سر کون شد و هیچ از سر و گردن آن بزرگوار
پس تعجب ابوذر زیاد شد و از خانه سلمان دهشت نده بیرون آمد و در غایت آن حال گفت
می نمود ناگاه حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام زاد در خانه سلمان دید چون نظر حضرت
امیر بر ابوذر افتاد گفت ای ابوذر چه چیز باعث شد تو را که از نزد سلمان بیرون آمدی و
چه چیز سبب شد که بدانی است ابوذر گفت که با امیرالمؤمنین سلام ترا دیدم که چنین کار
کرد و باین سبب تعجب و متعجب گردیدم حضرت فرمود ای ابوذر اگر سلمان تو را خبر دهد
بافز میدانند هر این خواهی گفت که خدا رحمت کند کشنده سلمان را ای ابوذر دیدار سلمان
در گاه خدا شد در زمین هر که او را بشناسد مؤمن است و هر که او را انکار نماید کافر است
و بدرستی که سلمان از ما اهل بیت است و بروایت شیخ مفید چون حضرت نبر سلمان
آمد فرمود که ای سلمان مذاکر کن با مصاحبه خود و فرزند او ظاهر صانع چیزها که او را تابد
نیاید

گفتی و شیخ طوسی بسند معتبر از حضرت امام محمد باقر علیه السلام روایت کرده اند
که روزی سلمان در مسجد رسول خدا صلی الله علیه و آله با جماعتی از قریش نشسته بود پس
ایشان شروع کردند در ذکر حبیبهای خود و نسبهای خود را با لای بردند تا آنکه نوبت سلمان
رسید پس عمر بن الخطاب با او گفت که خبر ده مرا ای سلمان که تو کیستی و پدر تو کیست و اصل تو
چند پس سلمان گفت که منم سلمان پس بنده خدا من گمراه بودم پس حق تعالی مرا هدایت
کرد بیکت محمد صلی الله علیه و آله و من پریشان بودم پس مرا غنی کرد ایند بجد صلی الله علیه
و آله و من بنده بودم پس خدا آزاد کرد ایند مرا بیکت محمد بن اشنب من و این اشنب
پس در این مضمون بودند که حضرت رسول صلی الله علیه و آله بیرون آمد پس سلمان گفت یا
رسول الله چه کشیدم من از این جماعت یا ایشان نشستم پس شروع کردند بگفتنهای خود
و سخن کردند پس دیدند از خود تا آنکه بمن رسیدند پس عمر از من سؤال کرد حضرت فرمود که تو
چیز جواب گفتی سلمان جواب خود را نقل کرد پس حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود